

Sistema internacional contemporani**2015/2016**

Codi: 101090

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500259 Ciència política i gestió pública	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Oriol Costa Fernández

Correu electrònic: Oriol.Costa@uab.cat

Equip docent

Maria Ester Barbé Izuel

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

L'estudiant ha de tenir un coneixements previs bàsics, adquirits a l'assignatura de Relacions Internacionals o similar, així com la capacitat d'informar-se de l'actualitat internacional mitjançant fonts diverses, en molts casos en llengua anglesa. També es demana habilitat en l'anàlisi i la retenció d'informació, així com ser capaç d'elaborar una argumentació sòlida i contraposar i exposar idees, de cara a treballs i pràctiques que es realitzaran durant les sessions del curs.

Objectius

Aquesta assignatura té caràcter de formació avançada, i complementària als coneixements adquirits en cursos previs i de personalitat més bàsica (Relacions Internacionals). Serà d'utilitat per a adquirir coneixements del sistema internacional posterior a la Guerra Freda i per tant un recolzament necessari per tots aquells que vulguis cursar, posteriorment, l'itinerari de Relacions Internacionals, així com altres postgraus relacionats amb la disciplina.

Els objectius bàsics del curs són: que l'alumne adquireixi coneixement dels processos fonamentals de canvi del sistema internacional de l'època de post Guerra Freda, en àmbits tan diversos com les noves formes i centres de poder, els actors que prenen rols dels quals abans no disposaven, els reptes, conflictes i llaços que es presenten com a novetat, així com l'aprofundiment en eixos temàtics concrets i propis de l'època. D'aquesta manera, l'estudiant ha de desenvolupar la seva capacitat analítica en afers internacionals i ser capaç d'exposar, contraposar i argumentar idees i conceptes relacionats amb aquest àmbit.

Competències

- Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.
- Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
- Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina i els diferents camps; les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, així com el seu valor per a la pràctica professional mitjançant casos concrets.

- Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.
- Elaborar i planificar recerques o informes analítics.
- Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
- Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
- Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
- Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
- Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
- Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
- Treballar autònomament.
- Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.
- Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.
- Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el coneixement teòric i analític de les relacions internacionals a casos pràctics i professionals, en particular en l'esfera del conflicte i la cooperació entre actors.
2. Argumentar des de diferents perspectives teòriques.
3. Demostrar que es coneixen les tendències teòriques i les aproximacions analítiques clàssiques i recents de les relacions internacionals.
4. Descriure els principals elements que caracteritzen la societat internacional global (1945-2000).
5. Descriure l'ordre internacional: anarquia versus ordre, societat d'estats i societat transnacional.
6. Dissenyar tècniques per a la recollida de dades, coordinar el tractament de la informació i aplicar rigorosament mètodes de verificació d'hipòtesis.
7. Elaborar i planificar recerques o informes analítics.
8. Exposar les grans aproximacions a les relacions internacionals (realisme, transnacionalisme, estructuralisme).
9. Fer exposicions orals efectives i adaptades a l'audiència.
10. Gestionar la distribució del temps disponible per assolir els objectius establerts per portar a terme la tasca prevista.
11. Identificar fonts de dades i fer recerques bibliogràfiques i documentals.
12. Interpretar i utilitzar acadèmicament textos en anglès.
13. Sintetitzar i analitzar informació de manera crítica.
14. Treballar amb tècniques quantitatives i qualitatives d'anàlisi per aplicar-les en els processos de recerca.
15. Treballar autònomament.
16. Treballar en equip i en xarxa, en particular en condicions interdisciplinàries.
17. Utilitzar adequadament la teoria i els conceptes de les relacions internacionals (tradicions de pensament hobbesiana, grociana i kantiana).
18. Utilitzar les principals tècniques de la informació i la documentació (TIC) com a eina essencial en l'anàlisi.
19. Valorar aspectes distintius i instrumental conceptual i metodològic específic de les diverses tendències i aproximacions analítiques de les relacions internacionals.
20. Valorar críticament els impactes de la globalització en diferents àmbits: seguretat, medi ambient, drets humans, migracions i pau.

Continguts

Tema 1. Presentació

1. Món sense guerra freda
2. Diverses explicacions: Idees/Institucions/Poder
3. Ordre internacional globalitzat
4. Fragmentació i complexitat: Nivells d'anàlisi i agenda multidimensional

Tema 2. Món globalitzat : grans trets

1. Fi de la geografia
2. Món únic (desigual)
3. Instantaneïtat
4. Densitat d'interaccions

I. Evolució del sistema internacional contemporani : fets i trets

Tema 3. Món sense guerra freda. Idees: gestionar el final de la guerra freda

1. Moment *neoidealista*
2. Centralitat de NNUU, ampliació de l'agenda i noves normes: el "solidarisme"
3. Operacions de Pau
4. L'agenda global: Ríó 1992
5. Consens de Washington i globalització

Tema 4. Món sense guerra freda. Institucions: negociar les normes del sistema

1. Etapa institucionalista
2. Esmena a l'Agenda for Peace (1995), Ruanda (1994) i Srebrenica (1995)
3. Intervenció humanitària i les seves limitacions. Kosovo 1999
4. Institucionalització: OMC, Kyoto, TPI, mines anti persona

Tema 5. Món sense guerra freda. Poder: jerarquia i conflicte de valors

1. Seattle (1999): antiglobalització
2. Impacte del 11-S (2001): agenda de terrorisme global i *coalitions of the willing*
3. Agenda de proliferació : Índia, Irán, Corea del Nord
4. Sud Global i potències emergents: redistribució del poder en les institucions (OMC, ONU, FMI)
5. Crisi financera mundial (2008) i minilateralisme (G20)

II. Ordre internacional globalitzat : estructura, actors i interaccions

Tema 6. Polaritat: Hegemonia dels Estats Units

1. Concepte de polaritat: recursos i aliances
2. Hegemonia (material i/o normativa)
3. Moment unipolar dels Estats Units
4. Debat: *Coalitions of the willing* (Irak)

Tema 7. Polaritat: Potències emergents

1. Economies emergents: BRIC
2. Institucionalització (BRICS, BASIC), *soft balancing* i poder ideacional
3. Reconeixement de les noves potències
4. Debat: Reforma del Consell de Seguretat

Tema 8. Controvèrsia normativa

1. Westfalia: lògica pluralista i normes de coexistència
2. Solidarisme (liberal) post-guerra freda i conflictes de valors
3. Mecanismes de difusió de normes
4. Nous conceptes: la Responsabilitat per a protegir (R2P)

Tema 9. Regionalització

1. Món multinivell: globalització descentralitzada
2. Interacció global-regional
3. Complexos regionals de seguretat

4. Debat: el regionalisme asiàtic.

Tema 10. Noves guerres

1. Evolució cap a conflictes intra-estats internacionalitzats
2. Explicacions del conflicte: etnicitat, recursos naturals
3. Privatització de la violència i violació massiva dels Drets Humans
4. Debat: la feblesa de l'estat

Tema 11. Governança global

1. Més enllà de la societat d'estats (Comissió de Governança Global ,1995)
2. Augment de la governança entre estats (xarxes transgovernamentals)
3. Governança privada (autoritats privades)
4. Debat: el règimen de las minas anti-personales

III. Temes per l'anàlisi: Problemes globals i governança

Tema 12. Marc conceptual

1. Multilateralisme i construcció de l'agenda internacional
2. Institucions internacionals
3. Règims internacionals (delimitació)
4. Organitzacions internacionals (formalització)
5. Eficàcia i legitimitat

Tema 13. Anàlisi : Casos de règims internacionals

En aquest tema es recull (a títol indicatiu) un seguit de matèries, d'abast molt divers, presents avui dia en l'agenda de les negociacions internacionals. Durant el curs es treballa sobre quatre temes concrets amb la intenció de produir informes per part dels estudiants, tot aplicant el marc analític dels règims internacionals (informació i materials al Campus Virtual)

1. Canvi climàtic
2. Mines anti-persona
3. Armes de destrucció massiva - Proliferació nuclear
4. Diamants (recursos naturals vinculats a conflictivitat armada)
5. Drets Humans
6. Drets dels Nens
7. Armes curtes i lleugeres
8. Refugiats i desplaçats
9. Genocidi - Justícia penal internacional
10. Terrorisme
11. Transgènics
12. Crim transnacional

Metodologia

L'estudiant haurà de desenvolupar-se en aquesta assignatura en un conjunt divers d'activitats, que tindran cadascuna un pes determinat en les hores de dedicació i en el pes en la nota final de la matèria.

La present assignatura, atès que presenta una càrrega de 6 crèdits ECTS, implica una dedicació per part de l'estudiant de 150 hores en total, que es distribuïran de la manera que segueix:

-Classes magistrals: són sessions de presentació de la matèria realitzades a l'aula en diferents sessions, que aniran acompanyades de l'ús de les TIC i presentaran una estructura el més dinàmica possible. Es pretén, per tant, que a més a més de l'exposició dels temes per part del/la professor/a es creï una situació còmode de participació, comunicació i discussió.

-Aprentatge amb suport audiovisual: es passarà, al llarg del curs, documentals i/o pel·lícules per tal d'il·lustrar de manera més suggerent el bloc del temari, a discrecionalitat del/la professor/a. Aquestes sessions tenen l'objectiu d'acostar l'estudiant a punts del programa que poden quedar més clar a partir de visionats. S'exigirà a l'alumne que entregui un treball realitzat en concepte de treball autònom i individual relacionat amb un règim internacional derivat d'un documental o d'una pel·lícula.

-Exercicis a classe: són activitats realitzades en un sol grup, amb l'objectiu que els estudiants es familiaritzin amb els conceptes més bàsics de l'assignatura.

-Seminaris en grups reduïts: els dos darrers blocs inclouen sessions pràctiques en seminaris de grups reduïts, per tal que el debat i la discussió de continguts siguin viables. Els alumnes hauran de demostrar que han sabut aprofundir en l'àmbit que se'ls reclama, que han dedicat temps a les lectures corresponents i que han fet un exercici de reflexió al voltant del tema de treball.

-Treball autònom relacionat amb els seminaris i exercicis: engloba tota aquella feina que els estudiants han de fer pel seu propi compte per tal d'assolir els coneixements necessaris de cara a la participació a classe, a l'acumulació de coneixements generals i a la redacció del treball corresponent.

-Estudi autònom: són les hores que l'alumnat ha de dedicar a l'estudi de la matèria de forma autònoma, ja sigui mitjançant la lectura dels seus apunts, les lectures obligatòries, les lectures optatives i d'ampliació, o tots aquells materials de suport per a l'assoliment de les competències i els coneixements necessaris per a afrontar els exercicis escrits que serviran per avaluar les parts primera i segona del programa.

L'assignatura està dividida en tres blocs i s'aplica una metodologia diferent per a cadascun dels blocs.

Bloc I. Els temes són impartits a classe pel professor/a i els estudiants han de fer les lectures assignades per cadascun dels temes. Un cop acabat aquest bloc es realitzarà un exercici (per escrit i individual) per a verificar el coneixement per part dels estudiants dels conceptes d'anàlisi abordats en el primer bloc.

Bloc II. Els temes són impartits a classe pel professor i els estudiants han de fer les lectures assignades per cadascun dels tres temes en que està dividit el bloc. Per cadascun dels temes s'organitzarà un seminari (divisió dels alumnes en dos grups) basat en un dossier lliurat a inici de curs. Cada estudiant haurà de redactar una fitxa individual (síntesi de lectures i preguntes de discussió), que haurà de lliurar al professor, per tal d'estructurar els arguments de la seva participació en el seminari. En total, tres fitxes i participació en tres sessions de seminari. Un cop acabades les classes magistrals i els seminaris es durà terme un exercici individual.

Bloc III. S'aborden quatre temes d'agenda internacional. Els estudiants hauran vist a classe (durant les primeres setmanes del curs) dues pel·lícules, que obren la possibilitat de treballar sobre quatre règims internacionals diferents. Al començar el curs s'assignarà a cada estudiant un règim concret, entre els quatre que s'han d'analitzar. L'estudiant ha de fer un breu informe per escrit (seguint una pauta d'anàlisi establerta) i ha d'exposar els seus resultats durant una sessió pràctica que té com a objectiu últim construir entre el professor i els estudiants (que han analitzat el règim) una presentació ben estructurada i informada per a la resta d'estudiants. Cada estudiant ha de lliurar un treball individual, participar en un grup de discussió (a l'aula) i participar, juntament amb el professor (a l'aula), en l'estructuració final del tema.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Aprentatge amb suport audiovisual	4	0,16	1, 2, 4, 5, 13, 16, 20
Classes magistrals amb ús de les TIC	34	1,36	1, 2, 3, 4, 5, 10, 12, 13, 15, 19, 20

Seminaris en grups reduïts i sessions pràctiques	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20
Tipus: Supervisades			
Tutoria treball règim internacional i seguiment curs	5	0,2	1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20
Tipus: Autònomes			
Estudi autònom	49	1,96	10, 11, 12, 13, 15
Treball autònom relacionat amb els seminaris i les pràctiques	40	1,6	1, 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es compon de les parts següents:

1. Examen final de tota la matèria, amb lliurament previ per part dels estudiants d'una fitxa analítica-cronològica. El lliurament de la fitxa és condició necessària per presentar-se a l'examen. L'examen (per escrit i individual) pretén verificar el coneixement per part dels estudiants dels conceptes d'anàlisi i de les matèries substantives abordats durant el curs (s'inclou la totalitat del curs, inclosos els aspectes abordats en seminari i en sessions pràctiques). Avaluació (50 % de la nota). És necessari obtenir, com a mínim, un 5 en l'examen per superar el curs. Hi haurà avaluació compensatòria de l'examen, per als estudiants que l'hagin suspès.
2. Sessios pràctiques per treballar en grup amb documents emesos per actors internacionals diversos en torn a un tema de debat en l'agenda internacional. L'estudiant ha d'elaborar una fitxa de buidat de continguts seleccionant els punt políticament més rellevants, que haurà de lliurar al professor, per tal d'estructurar els arguments de la seva participació en la pràctica. Les fitxes es lliuren a l'inici de la sessió de seminari. Avaluació = 20 % de la nota, consistent en el lliurament de fitxes més un breu exercici realitzat a classe.
3. Elaboració de fitxa individual, i presentació i discussió a classe en grup reduït (divisió del grup) en torn a un tema assignat (problema global). La fitxa es lliura a l'inici de la sessió de discussió. Avaluació = 20% de la nota, basada en la fitxa i en un breu exercici redactat a l'aula.
4. Avaluació continuada, consistent en la participació a classe i als debats de manera genèrica. Avaluació = 10% de la nota.

Aclariments:

Per tal de poder superar l'assignatura serà condició necessària que no suficient, obtenir com a mínim una nota de 5 a l'examen final de l'assignatura. L'examen persegueix que l'alumne demostrï un coneixement bàsic i equilibrat dels continguts teòrics i substantius dels tres blocs del programa. Un cop assolida aquesta nota mínima de 5 a l'examen, es procedirà a fer mitjana ponderada amb les notes de la resta del curs. Quan la nota ponderada final sigui igual o superior a 5 es considerarà l'assignatura com superada.

Les dates dels seminaris, de les pràctiques i de les discussions dels informes s'especificaran en el marc de la programació de l'assignatura (veure Campus Virtual). El material per a la realització de aquestes sessions es trobarà al Campus Virtual.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació continuada i participació	10%	0	0	2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18,

Examen final (més lliurament previ a l'examen de fitxa analítica-metodològica)	50% de la nota global	3	0,12	2, 3, 4, 5, 8, 10, 12, 13, 15, 17, 19, 20
Lliurament de fitxes règim internacional (tema assignat), presentació a classe i breu exercici a l'aula	20% de la nota global	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 10, 12, 13, 15, 20
Lliurament fitxa d'anàlisi de documents (R2P), discussió a class i exercici	20% de la nota global	3	0,12	1, 2, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18

Bibliografia

Introducció

Lectura obligatòria:

Buzan, Barry, *People, states and fear: An agenda for international security in the post-cold war era*, Essex, ECPR Classics, 2007 (introducció y capítulo 10, texto recogido y traducido en *Revista Académica de Relaciones Internacionales*, núm. 9, octubre 2008, UAM-GERI), Localitzable a:

http://www.relacionesinternacionales.info/ojs/index.php?journal=Relaciones_Internacionales

Bibliografia de referència:

Hurrell, Andrew, *On Global Order. Power, Values and the Constitution of International Society*, Oxford U.P., 2009.

Held, David i McGrew, Anthony, *Globalización/Antiglobalización. Sobre la reconstrucción del orden mundial*, Barcelona, Paidós, 2003.

Judt, Tony, *Algo va mal*, Barcelona, Taurus, 2011.

Nau, Henry R., *Perspectives on International Relations. Power, Institutions and Ideas*, Washington, CQ Press, 2012

Bloc I. Evolució del sistema internacional contemporani: fets i trets

Lectura obligatòria:

Arenal, Celestino del, "La nueva sociedad mundial y las nuevas realidades internacionales: Un reto para la teoría y para la política", *Cursos de Derecho Internacional de Vitoria-Gasteiz 2001*, Leioa, 2002, Localitzable a: http://www.ehu.es/cursosderechointernacionalvitoria/ponencias/pdf/2001/2001_1.pdf

Barbé, Esther, "Ideas, instituciones y poder. El uso de la fuerza en un mundo postoccidental" en *El Derecho Internacional en el mundo multipolar del siglo XXI. Obra Homenaje al profesor Luis Ignacio Sánchez Rodríguez*, coordinada por Santiago Torres Bernárdez, José Carlos Fernández Rozas, Carlos Fernández de Casadevante Romaní, Javier Quel López y Ana Gemma López Martín, Iprolex, Madrid, 2013, pp. 613-630

Nye, Joseph. y Keohane, Robert (2000), "Globalization: What's New? What's Not? (and So What?)", *Foreign Policy*, primavera.

Cox, Michael, "Un mundo en transición: 1989-2009", *Anuari Internacional CIDOB 2010*, CIDOB, Barcelona, 2010, pp 13-22.

Bailes, Alyson K., "El mundo en los últimos veinte años, tendencias y evolución", *Anuari Internacional CIDOB 2008*, CIDOB, Barcelona, 2009, pp 13-24.

Walt, Stephen, "One World Many Theories", *Foreign Policy*, primavera, 1998
http://www.columbia.edu/itc/sipa/U6800/readings-sm/foreign_pol_walt.pdf

Bibliografia de referència:

Nair, Sami, *El imperio frente a la diversidad del mundo*, Barcelona, DeBolsillo, 2004.

Zakaria, Fareed, *El mundo después de USA*, Barcelona, Espasa, 2009.

Kagan, Robert, *El retorno de la historia y el fin de los sueños*, Barcelona, Taurus, 2008.

Khanna, Parag, *El segundo mundo*, Barcelona, Paidós, 2008.

Morton Kaplan, *La anarquía que viene*, Barcelona, Ediciones B, 2000.

Stiglitz, Joseph E., *El malestar en la globalización*, Madrid, Punto de Lectura, 2003.

Kupchan, Charles A., *No one's world. The west, the rising rest and the coming global turn*, Oxford, Oxford U.P., 2012.

Keohane, Robert, *Power and Governance in a partially globalized world*, Londres, Routledge, 2002.

Gaddis, J.L., "Toward the Post Cold War World", *Foreign Affairs*, vol. 70, núm. 2, 1991, pp. 102-122.

Kaldor, M., "American Power: from "compellance" to cosmopolitanism?", *International Affairs*, vol 79 núm. 1, 2003, pp. 1-22.

Mearsheimer, J., "The false promise of international institutions", *International Security*, vo.19, num.3, 1994, pp.5-49

Guerisoli, E., "La doctrina Clinton: las guerras humanitarias" a *Programa Teoría de Relaciones Internacionales*, Centro Argentino de Estudios Internacionales, 2006.

Aguirre, Mariano, "Seguridad y violencia: la responsabilidad de los estados", *Anuario CEI paz*, 2007.

Benavides, Lourdes, "El régimen internacional del nuevo humanitarismo", *Revista de Relaciones Internacionales (UAM-GERI)*, núm. 12, 2009, Localitzable a: <http://www.relacionesinternacionales.info/>

Motoc, Iulia i Sanchez Cano, Javier, "Las operaciones de mantenimiento de la paz de las Naciones Unidas en la Posguerra fría", *Agenda ONU: Anuario de la Asociación de Naciones Unidas en España*, 1998, pp.61-84

Johnston, A., "Is China a status quo power?", *International Security*, vol. 27, núm. 4, 2003, pp. 5-56.

Walsh, S. i Whalley, J., "Bridging the North-South divide on climate post Copenhagen" a *CIGIPolicy Briefs*, núm 17, 2009.

Mattoo, A. i Subramanian, A., "From Doha to the Next Bretton Woods. A new material agenda", *Foreign Affairs*, Gener/Febrer, 2009.

Hurrell, A. i Narlikar, A., "A New politics of confrontation? Brazil and India in Multilateral Trade Organizations" a *Global Society* vol.20 núm. 4, 2006, pp. 415-433.

Alonso, José Antonio, Fernández de Lis, Santiago i Steinberg, Federico (coord.), *La reforma de la arquitectura financiera internacional*, Madrid, Empresa Global, 2009.

Tedesco, L. y Youngs, R., "El G20: ¿un multilateralismo peligroso", *FRIDE. Policy Brief*, núm. 15, septiembre 2009.

Bloc II. Ordre internacional globalitzat: estructura, actors i interaccions

Lectura obligatòria:

Barbé, Esther, "Multilateralismo: Adaptación a un mundo con potencias emergentes", *Revista Española de Derecho Internacional*, núm. 2, 2010.

Barbé Izuel, Esther, "Instituciones, normas y conflictos: los años devorados por las langostas", *Jornadas de Profesores de Derecho Internacional 2011*, Córdoba, 2012 (en prensa).

Costa, Oriol, "¿El multilateralismo global en crisis? Rol y desafíos del sistema ONU, comunicación en el Taller Internacional *El multilateralismo global en crisis: escenarios, causas y manifestaciones*, FLACSO-Ecuador, Quito, 21- 22 de mayo 2012.

Finkelstein, Lawrence S., "What is Global Governance?", *Global Governance*, 1995, pp. 367-372.

Hurrell, Andrew, "Explaining the resurgence of regionalism in world politics", *Review of International Studies*, 1995, vol. 21, núm. 4, (lectura pp. 331-338).

Kaldor, Mary, "In defense of new wars", *Stability*, 2013

Sanahuja, José Antonio, "Narrativas del multilateralismo: «efecto Rashomon» y cambio de poder", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, núm 101, 2013, 27-54

Bibliografia de referència::

Kegley, Charles W. i Blanton, Shannon, L., *World Politics. Trend and Transformation*, Boston, Wadsworth, 2012.

Baylis, John, Smith, Steve i Owens, Patricia, *The Globalization of World Politics*, Oxford, Oxford U.P., 2011 (5ª ed.), pp.346-526.

Buzan, Barry i Little, Richard, *International Systems in World History. Remaking the study of international relations*, Oxford, Oxford U.P., 2000, part I.

Barbé, Esther, *Relaciones Internacionales*, Madrid, Tecnos, 2007 (3ª ed.), pp. 129-262.

Ortega Carcelén, Martín, *Cosmocracia. Política global para el siglo XXI*, Madrid, Síntesis, 2006.

Buzan, Barry, *The United States and the Great Powers. World Politics in the Twenty-First Century*, Cambridge, Polity, 2004.

Sanahuja, José Antonio, ¿Un mundo unipolar, multipolar, o apolar? El poder estructural y las transformaciones de la sociedad internacional contemporánea, *Cursos de Vitoria 2007*.

Hurrell, Andrew, "Hegemony, liberalism and global order: what space for would-be great powers?", *International Affairs*, vol. 82, núm. 1, 2006.

Rosenau, James et al., *Along the domestic-foreign frontier. Exploring governance in a turbulent world*, Cambridge, Cambridge U.P., 1997.

Hall, Rodney Bruce i Biersteker, Thomas J., *The emergence of private authority in global governance*, Cambridge, Cambridge U.P., 2007.

Strange, Susan, *La retirada del estado*, Barcelona, Icaria, 2001.

Tarrow, Sidney, *El nuevo activismo transnacional*, Barcelona, Hacer, 2010.

Jordán, Javier et. al. (eds.), *La seguridad mas allá del estado. Actores no estatales y seguridad internacional*, México, Plaza y Valdés, 2011.

Aldecoa, F. i Cornago, N. (1998) "El Nuevo regionalismo y reestructuración del sistema mundial", *Revista Española de Derecho Internacional*, vol. L, 1998, pp. 59-113.

Buzan, Barry i Waever, Ole, *Regions and Powers. The Structure of International Society*, Cambridge, Cambridge U.P., 2003.

Acharya, Amitav, "The Emerging Regional Architecture of World Politics", *World Politics*, vol. 59, núm. 4, 2007, pp. 629-652.

Kaldor, Mary, *Las nuevas guerras. Violencia organizada en la era global*, Barcelona, Tusquets, 2001.

Duffield, M., *Las nuevas guerras en el mundo global. La convergencia entre desarrollo y seguridad*, Madrid, Catarata, 2004.

Krasner, Stephen (ed.), *International Regimes*, Ithaca, Cornell U.P., 1983.

Ruggie, John Gerard, *Multilateralism Matters. The Theory and Praxis of an Institutional Form*, Nueva York, Columbia U.P., 1993.

Finnemore, M. y Sikkink, K., "International Norms Dynamics and Political Change", *International Organisation*, vol. 52, núm. 4, 1998, pp. 887-917.

Bloc III. Temes per l'anàlisi: problemes globals i governança

Bibliografia de referència:

Innenarity, Daniel y Solana, Javier (eds.), *La humanidad amenazada: gobernar los riesgos globales*, Barcelona, Paidós, 2011.

Kegley Jr., C. W i Wittkopf, E.R. (eds.), *The Global Agenda: Issues and Perspectives*, McGraw-Hill, 2001.

Lawson, S. (ed.), *The New Agenda for International Relations: From Polarisation to Globalisation in World Politics?*, Cambridge, Polity Press, 2002.

White, B., Little, R. i Smith, M. (eds.), *Issues in World Politics*, Palgrave Macmillan, 2005 (3ª ed.).

E-documentació general

Es recull un llistat^[*] de centres o publicacions a Espanya (en matèria internacional) a través de pàgina web

Publicacions

Afers Internacionals www.cidob.org

Anuario Internacional CIDOB www.cidob.org

Anuario CEIPAZ www.ceipaz.org

Política Exterior www.politicaexterior.com

Revista Española de Defensa <http://www.defensa.gob.es/>

[documentacion/revista/](#)

Foreign Affairs en español www.fal.itam.mx

Foreign Policy en español www.fp-es.org

Revista Electronica de Estudios Internacionales www.reei.org

Revista electronica Relaciones Internacionales www.rei.org

relacionesinternacionales.info

Sistema internacional contemporani 2015 - 2016

Revista electronica Horizontes Internacionales www.analisisinternacional.eu

Centres d'Estudis Internacionals (Think tanks)

Real Instituto Elcano www.realinstitutoelcano.org

CIDOB www.cidob.org

FRIDE www.fride.org

Centro Internacional de Toledo para la Paz www.toledopax.org

Club de Madrid www.clubmadrid.org

INCIPE www.incipe.org

ICEI www.ucm.es/info/icei/

Globernance www.globernance.com

Centres d'estudis de seguretat i defensa

Instituto Español de Estudios Estratégicos www.ieee.es

CESEDEN www.ceseden.es

Instituto Universitario Gutierrez Mellado www.iugm.es

Grupo de Estudios Estratégicos GEES www.gees.org

UNISCI www.ucm.es/info/unisci/

Grupo de Estudios sobre Política y Seguridad Internacional

<http://wdb.ugr.es/~gesyp/>

Centres d'estudis econòmics

ICEX www.icex.es

Instituto de Estudios Fiscales www.ief.es

Instituto de Estudios Economicos www.ieemadrid.es

Cercle per al Coneixement www.cperc.net

Think tanks i action-tanks en l'àrea de peace studies

Escola de Cultura de Pau www.escolapau.uab.cat

IECAH www.iecah.org

Movimiento por la Paz www.mpdl.org

Amnistia Internacional www.es.amnesty.org

Seminario de Investigación para la Paz del Centro Pignatelli

www.seipaz.org

Think-tanks i action-tanks en les àrees de desenvolupament i ecologia

Intermon Oxfam www.intermonoxfam.org

Fundacion Ecologia y Desarrollo www.ecodes.org

Ayuda en Accion www.ayudaenaccion.org

Instituto Universitario de Desarrollo y Cooperacion [www.ucm.](http://www.ucm.es/info/iudc/)

[es/info/iudc/](http://www.ucm.es/info/iudc/)

Fundacion CIDEAL www.cideal.org

Fundacion IPADE www.fundacion-ipade.org

Campaña del Milenio 2015 www.sinexcusas2015.org

[\[*\]](http://explorandoelfuturo.blogspot.com) Per un llistat més exhaustiu es pot consultar *Think tanks en España* <http://explorandoelfuturo.blogspot.com>